

KÜLÖNFÉLÉK.

Az Erdélyi Muzeum-Egylet közgyűlése.

Az egyesület évi rendes közgyűlése május 21.-én d. e. 9—1/2 között volt a városháza nagytermében. *Gróf Esterházy Kálmán* elnökölt s a tagok nagy számmal voltak jelen.

1. Az elnök az E. M. E. fontos hívatását hangoztató beszéddel megnyitja a közgyűlést és a választmány megbízásából indítványozza, hogy az egyesület tiszteleti tagjának, gróf *Kuun* Gézának emlékezetét a közgyűlés iktassa jegyzőkönyvébe. Kegyeletes szavakkal emlékezik meg az elhunytól, ki ritka tiszta jellem, nemes lelkű maecenás volt. A közgyűlés jegyzőkönyvébe iktatja és kegyelettel őrzi meg gr. *Kuun* Géza emlékezetét.

2. Báró *Nopcsa Elekné* és leánya megjelennek a közgyűlésen s dr. *Pósta Béla* bejelenti, hogy br. *Nopcsa Ferencz Erzsébet* királynénak Raabtól származó két arczképét hagyományozta az E. M. E.-nek; e képeket a báróné személyesen kívánja átadni. — Az egyesület nemcsak a becses képeket, de a hagyományozó emlékezetét is kegyelettel őrzi meg s a közgyűlés jegyzőkönyvében a bárónénak köszönetet mond közbenjárásáért.

3. *Dr. Imre Sándor* titkár felolvasta az igazgató-választmány 1904. évi működéséről a következő jelentést:

A most folyó év az E. M. E. alapítója, gr. *Mikó Imre* születésének 100. évfordulója miatt kétségtelenül mindnyájunkba fokozza azt az érdeklődést, melylyel az elmúlt év eredményei felé fordulunk. Önkéntelenül merül fel a kérdés: vajjon mennyire tudja szolgálni ez az egyesület az alapítótól kitűzött nagy czélt s vajjon a kezdet óta eltöltött 47 évből az utolsó a czéltudatos törekvésnek olyan erősbödését, a munkának olyan gyarapodását mutatja-e fel, a melyet méltán elvárhatunk?

Erre a kérdésre a szakosztályokról és a tárakról szóló jelentések adják meg a feleletet. Mindezekben az egyesületi szervezetben folyt a munka. A szakosztályok az egyesület támogatásával és saját tagjaik hozzájárulásával tudtak dolgozni, — a tárak igazgatóitól nyilván hallani fogjuk, hogy munkájuk fokozódását, terjedését mennyire gátolják az egyesület anyagi viszonyai. A tudományos feladatok végzéséről azok a jelentések szólnak; a választmány működése alapszabályaink értelmében most is csupán az egyesület kisebb-nagyobb ügyeinek az igazgatására szorítkozott.

Az üléseinken elintézett folyóügyek közül nem szükséges e jelentésben egyébről szólnak esnie, csupán arról, hogy a Kovács Sámuel-pályadíjalapból 100 kor. jutalmat kiadott a választmány Révai Károly (Nagygág) nyertes pályaművének.

Az egyesület szempontjából is nevezetes esemény, hogy a m. évben a Szolnok-Doboka vármegyei irodalmi, történelmi és régészeti társulat egész érmészeti, régészeti és néprajzi gyűjteményét muzeumunknak átadta. Ebben nemcsak azt kell látnunk, hogy muzeumunk „Országos“ jelzőjének megfelelően gyarapodott, hanem intés ez egyszerre arra is, hogy Muzeum-Egyesületünk tevékenységének is Erdélyre kellene nagyobb mértékben kiterjeszkednie s nem egyedül Kolozsvárra szorítkoznia.

Új alapító vagy igazgató tagnak a múlt évben a közgyűlés óta senki sem jelentkezett. Résztvényes tagjaink száma hirtelen megnövekedett a múlt év első harmadában, azóta lassan szaporodott; ez idő szerint 171. Aránytalanul nagy részben kolozsváriak és igen kevésbé mutatják azt, hogy Erdély vagy akár csak Kolozsvár társadalmának minden rétege hajlandó volna az egyesületet nagy feladataiban támogatni.

E támogatás hiányával s ez által a végzett tudományos munkássággal egybevetve emelkedik ki a nagyjelentősége az elmúlt év két fontos eseményének. Egyik: 15000 kor. állami segély megnyerése, másik: az alapszabály módosításával az egyesületi élet fejlesztésére való törekvés.

Régen érezte az egyesület mindenik szerve, hogy az igen korlátozott anyagi eszközökkel hivatásának eleget nem tehet. Egyesületi alapon nem lehetett segíteni s így fordult a választmány segítségért az államhoz. Az év utolsó harmadában a vallás- és közoktatásügyi minister örömmel értesített bennünket, hogy az országgyűlés határozata alapján 1904-től kezdve ily nagyobb összeggel támogathatja az Erdélyi Országos Muzeumot s a választmány hálás köszönettel fogadta és a kormány által megállapított arányban ki is osztotta a segélyt a muzeum egyes tárainak. Az államsegély kiutalványozásában az a körülmény, hogy kizárólag a gyűjtemények gyarapítása tűzetett ki a segély feladatánál: egyfelől elismerése

annak, hogy táraink az állami segítségre nemcsak reá szorúlnak, de reá is szolgáltak, másrészt pedig nyílt kifejezése annak is, hogy az állam hajlandó ugyan támogatni az egyesületet tudományos feladataiban a táraik gyarapítása által, de nem hajlandó segíteni az egyesületet abban, hogy költségvetése a hiánytól megszabaduljon. Mindez kettős feladatot rétt a választmányra. Egyik nyilvántartása annak a körülménynek, hogy a segélyről való elszámolás kötelezettségével ismét gyarapodott ama szálak sora, melyek bizonyos függést létesítenek az állammal szemben. Másik, súlyosabb köteleesség az, hogy gondoskodjék a választmány az egyesületi keretben a hiány megszüntetéséről. E köteleességét teljesítette a választmány azzal, hogy az 1903. évi közgyűlés útasításának az 1905. évi költségvetés összeállításánál eleget téve: az ú. n. dologi kiadásokat, vagyis a szakosztályoknak és a táraknak adott átalányokat 22%-kal lejjebb szállította. A költségvetéssel kapcsolatban tárgyalja majd a közgyűlés ezt a javaslatot; ebben a jelentésben csupán arra kívánunk rámutatni, hogy ez által a táraik átalánya is leszállítatván, a dologi kiadások összege az állami segély összegénél kevesebbé válik, ellenben az egyesület dologi kiadásainál jóval nagyobb összeget emésztenek fel az ú. n. személyi terhek. Az anyagi helyzet érteti meg, hogy a választmányban ismételten merült fel olyan indítvány, mely a személyi terhek átvételét akarta kívánni az államtól s bizottsági tárgyalásra adott ki a választmány egy olyan indítványt is, mely szerint az egyesület alávetné magát táraik tekintetében a Muzeumok és könyvtáraik Orsz. Felügyelőségének. Ily nagyjelentőségű kérdések megoldására azonban az idő nem kedvező most és így megállapodást a közgyűlés elé nem terjeszthetünk.

Ezek az indítványok fontosak a már említett alapszabálymódosításra nézve is, mert lényegesen belevágnak egyesületi mivoltunkba. Kétségtelen, hogy az egyesület tevékenységével elégedetlenség idézte elő ezeket, valamint ez volt az oka annak a mozgalomnak is, mely az elmúlt évben a választmányt főképen foglalkoztatta. Nyolcz ülésen tárgyaltuk a kiküldött bizottság alapszabály-javaslatát; némely pontnál igen hosszan vitatta a választmány nemcsak a javaslat egyes tételeit, hanem az egyesület feladatairól feltűnő különböző felfogásokat is. Az eredménnyel egyik fél sincs megelégedve, már pedig az elégedetlenség nem tartozik a munkakedv fokozói közé és ha még a munka akadályai miatt keletkezik, épen veszedelmes. A közgyűlés megállapítja majd a módosításokat és ezzel jó időre meghatározza az egyesület sorsát. A választmánynak ebben a jelentésében azonban ki kell emelnünk, hogy a jövődőre való tekintettel a módosítás irányító szempontjául azt kell tekintenünk, miképen lehet az egyesületet úgy szervezni, hogy a benne folyó tudományos munka a szükséges anyagi támogatást az egyesülettől megkaphassa. — És

c) *dr. Richter Aladár* a növénytár egyik részéről és a botanicus múzeumról, — *dr. Fabinyi Rudolf* és *dr. Budai Kálmán* ennek megvizsgálásáról;

d) *dr. Borbás Vincze* a növénytár másik részéről;

e) *dr. Lőte József* és *dr. Hoór Károly* az állattár megvizsgálásáról;

f) *dr. Posta Béla* az érem- és régiségtárról, — *dr. Török István* és *dr. Kiss Ernő* ennek megvizsgálásáról.

A közgyűlés e jelentéseket tudomásul véve, a tárak igazgatóinak s a vizsgálóknak köszönetet szavazott. A jövő évi vizsgálatra ugyanazokat kérte fel.

6. Az orvos-természettudományi szakosztály jelentését *dr. Jakabházy Zsigmond* titkár olvasta fel, a bölcészet-, nyelv- és történettudományi szakosztály működéséről, a szakosztály választmányának az E. M. májusi füzetében megjelent jelentése alapján *dr. Szamosi János* mint sz. o. elnök emlékezett meg. — Tudomásul szolgálnak.

7. *Dr. Békésy Károly* pénztáros előterjesztette az 1905. évi költségvetés tervezetét, melyet a választmány a túlkiadások fokozatos megszüntetése czéljából úgy készített, hogy a m. é. összes dologi kiadásokból 22°/₁₀₀-ot levon. A közgyűlés a javaslatot elfogadva, a költségvetést így állapította meg:

B e v é t e l :

	Korona	fillér.
Értékpapírok kamatai	17224	—
Jelzálogkölesönök kamatai	1440	—
Tagsági díjak	600	—
Az országházalap egy évi kamata	2760	—
Az alaptőke készpénzének kamata	300	—
Állami járulék	10000	—
Államsegély	15000	—
Összes bevétel	47324	—

K i a d á s :

	Korona	fillér.
1904. évi túlkiadás	17541	—
A szakosztályoknak		
{ Az orv.-term.-tud. szakosztálynak	3432	—
{ A böles., nyelv-tud. „	3120	6552
Átvitel	24093	—

		Korona	fillér.
Áthozat		24093	—
A tára k nak	A könyvtárnak dologi kiadásokra	3120	—
	A „ az állami segélyből	4500	—
	A „ személyi kiadásokra	4180	11800
	A régiségtárnak dologi kiadásokra	1400	—
	A „ az állami segélyből	4500	—
	A „ személyi kiadásokra	1500	—
	Az Esterházy-alap kamatai	400	7800
	Az ásványtárnak dologi kiadásokra	1400	—
	Az „ az állami segélyből	2000	—
	Az „ személyi kiadásokra	1500	4900
	Az állattárnak dologi kiadásokra	1400	—
	Az „ az állami segélyből	2000	—
	Az „ személyi kiadásokra	2000	5400
	A növénytárnak dologi kiadásokra	1400	—
A „ az állami segélyből	2000	—	
A „ személyi kiadásokra	1500	4900	
Központi igazgatás	A titkárnak	800	—
	A pénztárnoknak	1000	—
	Igazgatás	300	2100
Rendkívüliekre		800	—
László J. kegydíja		820	—
Torma Zsófia műveinek kiadására		500	—
Forgó tőkére		1000	—
Kamatveszteség		400	—
Összesen		64513	20
Bevétel		47324	—
Hiány		17189	20

8. A szabály szerint kilépő 4 választmányi tagot közfelkiáltással újból megválasztotta a közgyűlés. Ezek: dr. *Gergely Sámuel*, dr. *Kolozsvári Sándor*, dr. *Szabó Dénes*, dr. *Udránszky László*.

9. Ezután pontonként tárgyalta és kisebb, nyelvi módosításokkal elfogadta a közgyűlés az új alapszabálynak azt a tervezetét, melyet a választmány a közgyűlés elé terjesztett s elrendelte ennek megerősítés végett illetékes helyre való felterjesztését.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Közli: a titkár.